Št. 293 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) za Jugoslavijo — Torek 11. decembra 1923. — Posamezna številka 20 cent. — Letnik XLVII

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

tajnja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Ur... Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se p... pisma se ne sprejemajo, rokop... ne vračaj... Anton Gerbec. — Last... tiska... Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina znaša za mesec L 7.—, 3 m... 50, pol leta L 33.— in celo leto L 66.—. Za inozemstvo mesečno 4 lire... Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Po volitvah na Angleškem

Malokatero volilno gibanje je še kdaj vzbudilo takšno splošno zanimanje kakor zadnje volitve v spodnjo zbornico Velike Britanije. Boj se je vršil v znamenju dveh načel. Protekcijonizem ali svobodno izmenjavanje blaga z ostalim svetom. Ti načeli sta gospodarskega značaja in volilni boj se je torej vršil za zgolj gospodarsko vprašanje, na katerem so direktno prizadete široke ljudske množice. Že po svojem programu so tri glavne stranke zidale svoja pričakovanja na materialistično naziranje angleškega ljudstva. Vse tri stranke so šle v boj le s stališča njih potreb angleškega naroda in za to ni v tem boju nič vzvišenega ne idealnega. Za ljubi kruhek, to je bilo geslo vseh govornikov vseh treh strank. Le naziranje, kako se pride do tega kruha, to je različno.

Umevno je, da se je tudi inozemstvo silno zanimalo za angleško volilno gibanje. To zanimanje je pri različnih narodih različno utemeljeno. Zmaga ene ali druge struje na Angleškem mora roditi posledice v vsej Evropi in tudi preko naše celine.

Konservativna stranka je doživela zelo občuten poraz. Da bi mogla sama še naprej vladati, je izključeno. Potrebna je koalicija dveh velikih strank. Kakšna kombinacija se bo izvršila, to bomo videli v kratkem.

Zunanji svet se je zanimal za volilno kampanjo v Veliki Britaniji z gospodarskega stališča. Evropsko gospodarstvo je bolno. Revščina, brezposelnost, draginja, to so trije glavni znaki gospodarske krize v industrijskih deželah. Posamezne države se skušajo ubraniti krize s tem, da se obdajajo z nepremostljivim carinskim obzidjem, toda carinsko obzidje je podobno dvoreznemu nožu. Vsaka država je primorana uvažati in izvažati, kdor pa dela temu naravnemu izmenjavanju silo, mora to prav kmalu bridko občutiti. Protekcijonisti na Angleškem bi se radi obdali s carinskim obzidjem v glavnem, da se obranijo nemške konkurence in deloma tudi francoske. Nemci pa, ki že tako komaj dihajo, bi morali najhujše občutiti posledice angleške protekcijonistične politike in gospodarski, finančni in kot posledica tudi politični položaj, bi se poslabšal in stopnjeval do izbruha prevratnih sil.

Zatorej ni čuda, da so zlasti Nemci z velikansko napetostjo sledili razvoju volilnega boja. Zmaga delavske in liberalne stranke bo torej v Nemčiji sprejeta z zadovoljstvom. In vse ne samo iz gospodarskih razlogov, ampak tudi iz političnih. Na obzorju se kaže zopet stari znanec Lloyd George. Znano pa je, da je Lloyd George hud nasprotnik sedanjega ministrskega predsednika Francije, Poincaréja. Svoj čas so njegovi članki proti francoski politiki vzbudili pravo senzacijo. In Nemcem more biti pač zelo po godu, če pride v Londonu do vlade mož, ki je javno obsodil Poincaréja. Nemci dobe na ta način silnega zaveznika in zopet bodo v Berlinu začeli upati na poraz Poincaréjeve reparacijske politike.

In tako važne izpremembe so se izvršile baš v trenutku, ko je Poincaréjeva politika popolnoma triumfirala. V malih dneh pojde proizvodnja v Porurju svojo normalno pot in Poincaréjevo stališče je zadobilo v tej zmagi sankcijo.

Manj veseli bodo pač v Parizu. Nekateri listi in politiki hočejo že vedeti o francoski krizi. V splošnem prevladuje mnenje, da bo moral Poincaré oditi, če stopi Lloyd George na čelo angleške vlade. Toda to naziranje je preveč pesimistično. Vsekakor pa nastane zelo zanimiv položaj in francoski državniki bodo postavljeni pred nove težave. Toda z ozirom na Poincaréjevo zmago v porurskem boju je težko verjetno, da bi francoski ponos žrtvoval angleški politiki za Francijo tako zaslužnega moža.

Ni dvoma, da stopa francosko-angleški spor v novo fazo sedaj po zmagi liberalcev in laburistov. Dasi ni mogoče z gotovostjo prorokovati, kako bo sestavljena prihodnja angleška vlada, vendar je gotovo, da se bo revidiralo stališče Anglije glede reparacijskega vprašanja in glede teženj francoske hegemonistične politike v Evropi.

Novi položaj utegne spraviti v zadrego belgijske državnike. Belgija je industrijalna država in kot taka se mora pač radovati, da ni zmagala Baldwinova stranka. Na drugi strani pa je zmaga liberalne in delavske stranke neprijetna ne samo glede versailleske pogodbe, ampak tudi glede razmerja do Francije. Znano je, da se je nahajala Belgija večkrat v nekaki tihi opoziciji napram nekaterim Poincaréjevim odločitvam, toda do odprtega nasprotovanja ni prišlo. Sicer pa si je znala ohraniti Belgija, ko je istočasno šla s Francijo, odprto pot v London. Sedanja izpremememba v notranjepolitičnem položaju na Angleškem pa utegne bržkone prisiliti Belgijo, da stopi ven iz tega dvoumnega, četudi zelo udobnega stališča.

Z gospodarskega stališča moremo tudi mi v Italiji pozdraviti zmago liberalne demokracije, dasiravno ni naš uvoz na Angleško bogve kako velik. Drugo vprašanje je, ali je tudi s političnega stališča nov položaj na Angleškem za Italijo ugodnejši ali ne.

Važne izpremembe utegnejo nastopiti glede ruskega vprašanja. Če pride do koalicije med liberalci in laburisti, tedaj je pričakovati, da stopi Rusija zopet v evropsko politiko. Zakaj laburisti bodo gotovo zahtevali, da je treba obnoviti odnošaje z Rusijo. In če je dana le majhna možnost tega, tedaj se bodo ostale evropske države podvizale, da prehite Angleže in priznajo Rusijo. S tem bi tudi boljševiško gibanje v zapadni Evropi izgubilo na moči in važnosti in stali bi pred možnostjo dolgoletne mirovne dobe.

Če pride do koalicije med konservativci in liberalci, potem ostane v glavnem pri starem. Edina izpremememba se izvrši v odnošajih napram Franciji. Spor s Francijo postane akutnejši in bržkone bi šli naproti očitnemu zlomu entente. Pa tudi to se ne bi tako kmalu izvršilo, zakaj Angleži so počasni in previdni.

Trgovinske pogodbe

pred senatom

Razprava o trgovinskem dogovoru s Kanado - Izseljevanje v Kanado - Odobritev trgovinske pogodbe z Avstrijo - Izpremenitev v zakon predhodnega sporazuma z Rusijo — Vprašanje predilske železnice

RIM, 9. Današnjo sejo senata je predsednik Tittoni otvoril ob 14. uri. Po odobritvi zapisnika o zadnji seji je predsednik otvoril razpravo o zakonskem načrtu za trgovinski dogovor med Italijo in Kanado, ki je bil podpisan v Londonu 4. januarja 1923. Agnelli prečita zakonski načrt. Sen. Luzzatti pripominja, da zadobi Italija na podlagi tega dogovora iste pravice kakor jih ima Francija v tem pogledu; seveda ni promet med Italijo in Kanado še tako dobro vpeljan kakor med Francijo in Kanado. Ob tej priliki je sen. Soderini vprašal ministra za državno gospodarstvo, kako je z izseljevanjem v Kanado; ali so mogoče kake olajšave ali celo zapreke izseljevanju. Corbino je odgovoril, da se italijanski delavci nič kaj radi ne selijo v Kanado. Mnogi odpotujeoj v Kanado le iz namena, da potem lahko prestopijo v Združene države, kamor bi sicer radi prepovedi ne mogli priti. Vse izseljeniško vprašanje je sedaj na zelo delikatni točki, radi tega ne more minister dati natančnejših pojasnil. Predsednik zaključi razpravo; zakonski načrt pride na tajno glasovanje.

Italijansko-avstrijska pogodba

Nato prične razprava o zakonskem načrtu: Trgovinska in plovstvena pogodba od 28. aprila 1923. med Italijo in Avstrijo. Agnelli prečita zakonski načrt. Poročevalec Pantaleoni pravi, da je trajanje pogodbe zelo kratko (6 mesecev); toda pogodba je zelo slaba in med tem časom bomo pripravili novo, ugodnejšo. Opozarja vlado in senat na nasvete osrednjega urada, naj se pri tej pogodbi upoštevajo interesi Trsta. Komisija, ki bo imela nalog sodelovati pri izvršitvi pogodbe, naj bi bila sestavljena iz Tržačanov in iz oseb, ki so doma v trgovini, in da ne bodo nadvladali delegatov zainteresiranci, ki bi ne smeli posredovati. **Vsaka pogodba ima politični temelj in to je slučaj posebno pri pogodbi z Avstrijo. O našem položaju v Gornjem Podižju ne razpravljajo samo v Avstriji, ampak tudi v Nemčiji. V tem kraju mora biti naša politika gospodarska in ne politika brez gospodarstva.** Osrednji urad priporoča, da bi bila predilska železnica, za katero je bilo določenih 300 milijonov lir, čimprej zgrajena; edino na ta način bo mogoče odpomoči Trstu. Minister Corbino je odgovoril, da se ne smatra za kompetentnega v zadevi predilske železnice. Predsednik zaključi razpravo; zakonski načrt je odobren.

Sporazum z Rusijo

Na dnevnem redu je bila še razprava o zakonskem načrtu; izpremenitev v zakon kr. odloka od 31. januarja 1922, ki odobrava predhodni sporazum, sklenjen 26. decembra 1921. med kraljevino Italijo in Rusko socijalistično zvezno republiko sovjetov. Sen. Di Brazza: Početje sovjetske vlade v prvih letih nas ni nikakor vzpodbujalo, da bi obnovili odnošaje z Rusijo. Toda ko gre za koristi naše države, moramo raztegniti plašč čez vse to, kar se je zgodilo v Rusiji. Italija mora dobiti gotova jamstva, da bodo njeni državljani v Rusiji zavarovani toliko glede življenja, kolikor glede njihovega imetja. Garofalo: Pri sklepanju obvez z Rusijo moramo biti previdni; ruska vlada mora natančno izpolnjevati obvezo, da se bo vzdržala vsake propagande proti vladi v naši državi. Na drugi strani ni res, da v Rusiji ne vlada več komunizem; res je sicer, da je sovjetska vlada dovolila nekako avtonomijo manjši industriji, toda velika industrija, prevoz in vnanja trgovina tvorijo še vedno državni monopol. Italijanske komunistične organizacije so se sicer nekoliko zmanjšale ter so postale nekoliko bolj boječe, toda niti zdaleč niso bile uničene. Dobro bi bilo, da bi jih že enkrat ruska vlada nehala podpirati. Sen. Schanzer je pobijal prejšnjega govornika: Italijansko tradicijonalno načelo je, da se Italija ne vmešava v notranje zadeve druge države (pripombe, mrmranje). Res je, da moramo biti previdni; toda v tej previdnosti ne smemo iti tako daleč, da ne bi smatrali rusko politiko za praktično in iskreno. Po ženevski konferenci je Rusija napravila že veliko korakov k povratku h kapitalističnemu sistemu. Minister Corbino pripomni, da nima kaj dodati k izjavam ministrskega predsednika v tem pogledu. Predsednik zaključi razpravo; glasovanje se bo vršilo tajno.

Sporazumno z vlado predsednik predlaga, naj bi senat odložil svoje delo; predlog sprejet. Prihodnja seja se skliče na dom. Seja je bila zaključena ob 17.15.

Ministrski svet odobril predlog

za zaključitev zasedanja parlamenta

RIM, 10. Davi ob 10. se je sestal ministrski svet. Predsednik je sporočil, da je z ozirom na podeljeno mu pooblastilo s strani ministrskega sveta po skrbni proučitvi splošnega položaja sklenil, da ne bo predložil zbornici zahteve za podaljšanje pooblastilnega zakona, akoravno je pripravil že vse potrebno za tozadevni predlog v obeh zbornicah in se je poslanska zbornica potom sklepov raznih skupin v svoji večini že izrekla za dovolitev tega podaljšanja. Predsednik je tudi izjavil, da je obvestil o tem kralja ter mu predočil, da mora tej odločitvi slediti zaključitev zasedanja parlamenta; kralj je bil istega naziranja. Ta čin seveda nima nikakega pomena na končno usodo poslanske zbornice. Ministrski svet je soglasno odobril to odločitev predsednika.

Predsednik je sporočil, da se bo redno decembersko zasedanje ministrskega sveta pričelo 14. t. m. in da se bo tedaj razpravljalo o preuredbi državne uprave. Nato je bila ob 12. seja zaključena.

Zanimiv proces v Bocnu

Poslanec Nicolussi brani v nemškem jeziku nemško socijalistično stranko proti fašistom

BOCEN, 9. Včeraj se je vršila na tukajšnji sodniji razprava, ki je vzbudila radi svojega političnega značaja veliko pozornost v javnosti. Nemška socijalistična stranka namreč toži fašistovski sindikat radi motenja posesti. Kakor znano, so meseca avgusta zasedli fašisti ljudski dom, ki je bil last nemške socijalistične stranke; v tem poslopju je bil sedež delavske zbornice. To se je zgodilo — tako poročajo fašistovska glasila — vsled dejstva, da je večina članov nemške socijalistične stranke prešla v fašistovski sindikat. Istočasno so oblastva dala zapleniti vse premičnine in tudi tiskarno socijalistične stranke; od tedaj dalje ni moglo socijalistično glasilo «Volksrecht» več izhajati.

Iz tega vzroka je torej poslanec odvetnik Nicolussi v imenu nemške socijalistične stranke vložil ovadbo proti fašistovskemu sindikatu radi motenja posesti. Med prizadetimi strankami je vladalo seveda veliko zanimanje za prvo razpravo, ki se je vršila — kakor rečeno — včeraj. Izmed fašistov so bili navzočni okrožni tajnik Radina, cav. Trenner ter zagovornik odvetnik Riboli; izmed nemških socijalistov voditelj Unterkircher, Tappainer ter zagovornik dr. Nicolussi. Ko je predsednik dal besedo Nicolussiju, je le-ta jel v nemškem jeziku hudo napadati fašiste in njihovo metodo uveljavljanja. Toda fašist Radina ga je takoj prekinil ter ga pozval, naj govori italijanski. Nicolussi se je držal, kakor da ne sliši. Tedaj je okrožnemu tajniku vzkipela kri; ves razkačen se je zagnal na Nicolussija: «Govorite v jeziku, katerega vas je naučila mati v Tridentu!» Končno se je Nicolussi vdal ter nadaljeval svoj obrambni govor v italijanskem jeziku med viharnimi protesti in kriki fašistov. Predsedniku ni preostajalo drugega, kakor da je prekinil razpravo ter jo odložil za nedoločen čas. Tukajšnji fašjo je poslal pravosodnemu ministru Oviglio brzojavko, v kateri protestira proti obnašanju poslanca Nicolussija.

Kralj odpotoval v Torin

RIM, 10. Nocoj ob 20.15 je kralj odpotoval v Torin v obiske k svojemu bolnemu bratrancu vojvodi Aostskemu.

Zgraditelj nasipa ob jezeru Gleno

pride pred sodišče.

BERGAMO, 10. Na svoji včerajšnji seji je kr. pokrajinska komisija sklenila uvesti sodno postopanje radi škode proti stavbni tvrdki Vigano, ki je zgradila nasip ob jezeru Gleno.

Minister Vujičić in Trifković v Sloveniji

LJUBLJANA, 10. V soboto dopoldne sta prispela iz Zagreba v Ljubljano v spremstvu načelnika dr. Svetka ministra Vujičić in Trifković, da si ogledata po poplavah povzročeno škodo. Na kolodvoru jih je sprejel vodja pokrajinske uprave svetnik Kremenšek. Ministra sta se odpeljala z malim spremstvom v Planino, kjer je bila vsled ogromne poplave skoro cela dolina spremenjena v jezero in povzročena ogromna škoda.

Zvečer ob 8. sta se vrnila v Ljubljano. Včeraj zjutraj sta se odpeljala s posebnim vlakom na Gorenjsko do Bohinja, danes pa v Celje in Savinjsko dolino.

Krvav volilni boj na Grškem

ATENE, 10. Uradno poročilo pravi, da je prišlo pri včerajšnjem volilnem zborovanju do spopada, v katerem je prišlo ob življenje 8 zborovalcev, ranjenih je bilo 29. Opozicijonalni listi silno napadajo vlado in pokrajinska oblastva. Vlada pa zvrača krivdo na demonstrante.

Spor avstrijske vlade

z državnimi nameščenci

DUNAJ, 10. Vsled izreka ustavnega sodišča, ki je razveljavilo en mandat krščanskih socijalcev, je vladna stranka krščanskih socijalcev zgubila absolutno večino v parlamentu.

Spor med vlado in državnimi uslužbenci radi zahteve teh poslednjih za povišanje plač se je poostril vsled posebnih koncesij vlade železničarjem.

Listi izražajo nado, da se bo kancelarju posrečilo odvrniti državne uradnike od stavke, s katero grozijo uradniki vseh strank že delj časa.

Kancelar Seipel je včeraj sprejel zastopnike uradniških organizacij ter jim izjavil, da ne more iti vlada preko meje v koncesijah, ki jih je glede plač že dovolila državnim uradnikom, ker bi nova bremena v državnem proračunu uničila vse uspehe, ki so bili že doseženi v delu za ozdravitev državnih financ. Mons. Seipel je tudi zatrdil, da bo vlada raje demisijonirala, kakor da bi opustila to stališče.

Stavka državnih nameščencev proglašena

DUNAJ, 10. Ker je kancelar Seipel zavrnil prošnjo za povišanje plač državnih uradnikov, je akcijski odbor proglasil stavko vseh avstrijskih poštarjev in dunajskih carinarjev.

Zunanje posojilo za preživljanje Nemčije

LONDON, 10. Z ozirom na inozemsko posojilo Nemčiji poroča «Daily News», da je Amerika pripravljena odreči se svoji prednostni pravici za povrnitev stroškov zasedbe. Tudi Anglija ne bo po mnenju omenjenega lista ovirala akcije za dovolitev tega posojila.

Amerika bi dala polovico potrebnih kapitalov in Evropa bi potem gotovo skrbela za ostalo, ki bi bilo neobhodno potrebno za uspešno pomoč Nemčiji.

Bolgarsko-turški diplomatski odnošaji vzpostavljeni

CARIGRAD, 10. Tu sem je prispel Timeon Sadev, novi bolgarski poslanik v Turčiji. Vzpostavitev diplomatskih odnošajev med Bolgarsko in Turčijo je postala s tem dovršen čin. Poslanec Gevas Abbas Bey bo zastopal Turčijo v Sofiji.

Otvoritev zasedanja sobranja

Kralj Boris o položaju v Bolgarski.

SOFIJA, 10. Včeraj je kralj Boris otvoril prvo zasedanje novega sobranja. Seji je prisostvoval ves diplomatski zbor. Kralj Boris je prebral prestolni govor, kjer je pozval ves narod k resnemu in vztrajnemu delu, ki bo edino zamoglo usmeriti državo proti novim potem napredka in blagostanja. Nadalje je kralj obžaloval zmoto nekaterih krogov, ki so hoteli z zločinsko lahkomiselnostjo vreči domovino v državljansko vojno ter poudaril, da je ustalitev notranjega položaja Bolgarske posledica stališča vlade napram velevlastim in sosednim državam.

Zunanja politika Bolgarske stremi po vestni izpolnitvi mirovnih pogodb in po ustalitvi odnošajev dobrega sosedstva, ne da bi bili seveda pri tem kršeni interesi in dostojanstvo domovine. Končno se hoče Bolgarska povzpeti do činitelja miru in reda na Balkanu in v veliki družini kulturnih narodov sploh.

Na koncu svojega govora je kralj Boris naštel zakone, ki bodo predloženi predsedništvu sobranja. Najglavnejši med temi se tičejo ravnovesja v državnem proračunu, preuredbe davčnega sistema, okrepitve socijalnega miru in gospodarskega napredka.

Otvoritev nove palače za katoliško vseučilišče v Milanu

MILAN, 10. Včeraj je bila ob navzočnosti papeževega legata Pisletija ter zastopnikov krajevnih oblastev otvorjena nova palača za katoliško vseučilišče; palača je posvečena Piju XI.

Jugoslovenski kralj na poti v Beograd

PARIZ, 10. Jugoslovenski kralj je odpotoval danes proti Beogradu

DNEVNE VESTI

Zasedanje rimskega parlamenta

zaključeno

Pred razpustom parlamenta

Poslanska zbornica, ki se je bila odgodila koncem preteklega tedna do današnjega dne, se ne sestane. Včeraj je podpisal kralj na predlog ministrskega predsednika Mussolinija sledeči odlok: «Videvši čl. 9 temeljnega zakona kraljevine, na predlog ministrskega predsednika in ministra za zunanje zadeve odrejamo: «Sedanje zakonodajno zasedanje senata kraljevine in poslanske zbornice je zaključeno. Z drugim odlokom se določi dan zopetnega sklicanja parlamenta».

Pojasnilo poluradnega značaja k temu odloku pravi, da ta odredba ne pomeni še, da bi sedanja zbornica ne mogla biti zopet sklicana, da nadaljuje svoje zakonodajno delo. V tem slučaju pa bi se otvorila s formalnostmi, ki so v rabi pri otvoritvi nove zakonodajne dobe, t. j. s kronskim govorom. Kot razlog, ki je vlado dovedel do tega koraka, navaja nota gibanje med popolarskimi in socijalističnimi poslanci, kateri da so nameravali izrabiti razpravo o podaljšanju pooblastila vladi za oster nastop proti fašistovskemu režimu.

Z zaključitvijo zasedanja parlamenta izgubijo poslanci svojo imuniteto (nedotakljivost). Dalje so umaknjeni vsi zakonski načrti, ki so bili predloženi, med katerimi je bil najvažnejši zakonski načrt o podaljšanju pooblastila. S tem se je vlada odrekla podaljšanju pooblastila, ki ji poteče 31. decembra 1923. Vsled tega namerava izdati še pred novim letom več zakonov, tičočih se reform, ki jih ima v načrtu.

Kljub vsem nasprotnim pojasnilom in zatrjevanjem vladnih krogov se sodi, da se sedanja zbornica ne sestane več, temveč da bosta sledila zapretju zasedanja v kratkem razpust zbornice in razpis novih volitev, ki bi se vršile spomladi ali v poletju prihodnjega leta.

O postanku „Gospodarskega vestnika“

Pod naslovom «O postanku našega lista» je priobčil zadnji «Gospodarski vestnik» (od 1. decembra t. l.) sledeče pojasnilo:

«Očita se nam, da smo zanesli razkol na gospodarsko polje; napada se nas v nekem slovenskem časopisu in dela umetna gonja proti nam po deželi. Radi vsega tega smatramo za potrebno, da damo javnosti natančna in istinita pojasnila o postanku Gospodarskega vestnika, na podlagi katerih naj sodi, kje je pravda, kje nepravda.

Slovensko kmetijsko društvo v Gorici je izdajalo do izbruha vojne glasilo «Primorski gospodar», ki je bilo jako razširjeno po Goriškem, Tržaškem in po Istri. Po vojni, ko se je društvo obnovilo, mu je bila prva misel omogočiti zopetno izdajanje gospodarskega glasila. Z ozirom na izpremenjene politične in gospodarske razmere in z ozirom na potrebo skupne in enotne gospodarske fronte vsega slovanskega ljudstva v novi državi, je smatralo za potrebno in umestno, stopiti v dogovor z vsemi merodajnimi organizacijami glede sporazuma v tem pogledu. Ne bomo naštevali vseh korakov, ki so se napravili za dosego tega cilja. Ugotovimo le, da je vse prizadevanje kazalo roditi v letu 1921 popolen uspeh. V dokaz tega razni zapisniki o tozadevnih pogajanjih. Omenjen naj bo izrecno le zapisnik sestanka, ki se je vršil dne 19. oktobra 1921 v prostorih Slovenskega kmetijskega društva v Gorici in ki so se ga vdeležili gg. A. Jakončič, V. Dominko, I. Križman in inž. J. Rustja. Na tem sestanku se je sklenilo pričeti takoj z izdajanjem skupnega glasila pod imenom «Gospodarski list», ki naj izhaja 1. in 15. vsakega meseca. Za urednika je bil imenovan g. inž. J. Rustja z nalogom, naj skupno z g. V. Dominkom uredi še vse potrebno, da list čimprej izide. — Res je nato kmalu Gospodarski list izšel z dnevnico 1. januarja 1922, a ne kot skupno glasilo, temveč v izključnem lastništvu Zadružne zveze v Gorici, ki je napravila ta korak brez vsakega prejšnjega obvestila organizacij, o katerih je morala vedeti, da vodijo tozadevna pogajanja. To postopanje se je pri poučenih krogih tudi primerno ocenilo, a kljub temu se niso izvajale nikake posledice. Nasprotno. Nekatere podpisanih organizacij so tudi potem skušale posplošiti lastništvo Gospodarskega lista, kar bi bilo brezdvomno v njegovo moralno in finančno korist. Še maja 1923 se je vršil na pobudo Slov. kmet. društva sestanek za ugodno in pametno ureditev tega nezdravega položaja, na katerem je bil g. inž. Rustja zastopnik Zadružne zveze v Gorici. Vsi spravljivi poskusi in predlogi so bili zaman, ker z dopisom z dne 19. maja 1923 je Zadružna zveza v Gorici odklonila vsaktero preureditev pri lastništvu Gospodarskega lista.

Ker pa podpisane organizacije, ki tudi nekaj veljajo v gospodarskem pogledu med našim ljudstvom, niso mogle iz prijemljivih razlogov ostati brez lastnega glasila, ker so se vsi resno mišljeni poskusi za doseči sporazum ponesrečili in ker vsa dobra volja za dosego skupnega glasila ni ničesar zalegla, so podpisane pač morale storiti odločilen korak v svojo obrambo: ustanovile so skupno glasilo Gospodarski vestnik.

To so suha dejstva, ki smo jih morali napisati, da se pokaže, kje so razkolniki in kje ne.

V Gorici, dne 26. novembra 1923.

Slovensko kmetijsko društvo v Gorici, Tržaška kmetijska družba v Trstu, Zadružna zveza v Trstu, Slovenska čebelarska zadr. v Gorici.

Kdo izpodkopuje avtoriteto cerkve?

Čujemo, da nam izvestni gospodje podtikajo, da izpodkopavamo ugled in avtoriteto cerkve in duhovščine s tem, da «brezobzirno» napadamo tiste duhovnike, ki so se stavili v službo politike — izganjanja našega jezika tudi iz cerkve. Mi pa pravimo, da ravno tisti, ki na tak način podkrepljajo rečeno očitanje, naperjeno proti nam, žalijo krvavo ugled naše duhovščine. Duhovnik, ki je skozi leta in desetletja vestno in uspešno — ker usposobljen za to v vsakem pogledu — vršil svoj vzvišeni poklic, naj bi bil s svojim ugledom v nekaki odvisnosti od «ugleda» duhovnikov, ki stopajo na mesto našega duhovnika, brez potrebne usposobljenosti, da bi mogli služiti Bogu, cerkvi in narodu?! Ne, ugled poštenega, značajnega in na vršenju svojega poklica vestnega slovenskega duhovnika ne more biti v zvezi z razpoloženjem ljudstva napram duhovniku, ki ne more biti vernikom pravi pastir in voditelj zato, ker se ne more sporazumeti z njimi! Ugled naše duhovščine v Istri sloni na drugi granitni podlagi: na hvaležnosti in ljubavi ljudstva za dobrote, ki jih je prejemalo od duhovnika! Kar pa se tiče avtoritete cerkve in duhovščine, bodi povedano, da jo izpodkopavajo tisti, ki nasprotujejo povelju Kristovemu: pojte in učite vse narode — in pa tisti, ki si ne upajo ziniti besede proti izganjanju našega jezika iz cerkve, proti temu mrcvarjenju narodove duše!

Pojasnilo. Moje odprto pismo, objavljeno v «Edinosti» od 9. t. m., velja gospodom članom odbora konsorcija za «Mali list». Toliko, da ne bo nesporazumljenja. — Dr. E. Slavik.

Premeščenje. Devinski prodekan Ivan Štolfa je bil imenovan za župnika v Breginju, kamor je odšel 3. decembra t. l.

Obnovitev obrtniških dovoljenj

Ta mesec poteče rok za obnovitev obrtniških dovoljenj. Mnogo takih dekretov leži že celo leto na tuk.kvesturi, ne da bi jih mogli opravičenci dvigniti. Obrtniki se pritožujejo, da ne morejo dvigniti dotičnih dekretov, ker da so jih baje poslali na dotične orožniške postaje. Ko pa greš na orožniško postajo, pravijo, da nimajo še ničesar in dekretov ne izročajo z različnimi izgovori. Tako se je zgodilo našim društvom in našim gostilničarjem v okolici, ki ne morejo priti do svojih dosedaj veljavnih dekretov, da bi jih pravočasno obnovili. Naši ljudje hodijo od Poncija do Pilata, večkrat se jim celò pokaže dekret, ampak dvigniti ga ne morejo iz različnih razlogov. Tako postopanje se nam zdi zelo čudno in je škodljivo za ugled uradov in za interese posameznikov, ki morajo plačevati velike davke. Zgodilo se je tudi, da se je obrtniku naročilo, da se predstavi dotični orožniški postaji za dvig svojega dekreta, ko pa se je predstavil, so mu rekli, da nimajo ničesar zanj. Pozivamo vse pristojne urade, da ukrenejo vse potrebno, da pridejo naši ljudje do svojih dekretov in da se jim ne delajo brezpotrebne poti in brezpotrebni stroški.

K dogodkom v Lipi

o katerih smo poročali preteklo soboto, kjer smo tudi omenili, da je bil po poročanju tukajšnjih laških listov aretiran bivši učitelj v Lipi g. Karel Černigoj, smo prejeli od svojcev prizadetega g. učitelja sledečo izjavo: «Ob času dogodka, kateri se je odigral v Lipi od 29. do 30. novembra, se je nahajal učitelj Karel Černigoj s svojo soprogo pri svoji materi doma v Malih Žabljah pri Sv. Križu na Vipavskem. S pričami se dalje lahko dokaže, da se je nahajal g. Karel Černigoj isti večer, ko se je odigral gori omenjeni dogodek, v hiši g. Alojzija Trošt v Malih Žabljah po opravku. S tem je tudi dokazano, da je g. Černigoj popolnoma po nedolžnem osumljen in v zaporu. V najkrajšem času bo predložil svoje priče pristojnemu oblastvu in ni nobenega dvoma, da bo v najkrajšem času izpuščen na svobodo».

Poslovanje tržaškega tramvaja

Pišejo nam: Poslovanje tržaškega tramvaja občudujejo tudi že tujci, ki so imeli vsaj enkrat čast poslužiti se tega našega komunikacijskega sredstva svoje vrste. Bil sem namreč naprošen, da spremljam po tržaškem mestu nekega uglednega češkega žurnalista in publicista. Preteklo nedeljo popoldne sva bila v Rojanu in sva nato hotela v Škedenj. Ob štirih popoldne sva vstopila v Rojanu v tramvaj in sva srečno pridrsala ob štirih in pol na Goldonijev trg, kamor se prav lahko pride peš v 20 minutah. Tu sva prestopila ob 4.35 v voz S. Sabba. Po par minutah sva bila s tramvajem sredi predora Montuzza. Slučaj je hotel, da je zmanjkalo naenkrat električnega toka in da smo se ustavili ravno tam, kjer ni bilo nobene luči in da je tudi najbližja zelo slabo gorela. Kmalu so začeli potniki na glas zabavljati. (Sicer je zabavljanje čez tržaški tramvaj splošno znano). Tudi moj spoštovani spremljevalec se je kazal nezadovoljnega, češ da se mora ravno danes, ko je on v Trstu, pretrgati električni tok. Ko sem mu pojasnil, da se to zgodi v Trstu skoraj vsak dan, ni mogel verjeti. Še bolj se je čudil, ko sem mu povedal, kako se gospodje igrajo z mestno razsvetljavo, da ostane zelo pogosto kar pol mesta v popolni temi. Ni mogel dovolj grajati vodstva električnih naprav in venomer je ponavljal: žalostno, zelo žalostno! Spomnil se je nato, da še vedno sediva v temnem tramvaju in rekel: Izstopiva, da ne prebijeva najinega nedeljskega izleta v tramvaju sredi temnega predora! Ura je kazala 4.55. Rabila sva torej iz Rojana do sredine predora Montuzza skoraj eno celo uro!! Moj ugledni spremljevalec mi je slovesno zatrdil, da ni še kaj takega nikjer doživel. — Čestitamo tržaški občini, da bo zaslovela po Evropi že samo radi svojega tramvaja!

Popravek. V odgovoru «Malemu listu» in «Istri» v nedeljski številki je pomotoma izostala ena vrsta, kar je nekoliko izkvarilo smisel dotičnega mesta (8. vrsta 1. odstavek), ki naj se vsled tega izpolni tako le: «Z gospodom pri tem listu, ki je bil pred sporazumom med Istrani absolutni gospodar pri «Pučkem Prijatelju» in je dopustil, da je prišel vanj najogabnejši napad itd.»

Društvene vesti

S. D. A. Danes, 11. dec. seja ob 7. uri v navadnih prostorih.

Iz tržaškega življenja

Nasilnosti ljubosumnega ljubimca. Dninarica Amelija Trampuš, stara 23 let, stanujoča v Rojanu, v ulici Tra i rivi št. 1, živi v divjem zakonu z nekim izvoščkom, po imenu Karel Lorè, ki je zelo ljubosumen, pa obenem tudi prav malo ljubezniv napram svoji nežnejši polovici. Včeraj zjutraj ji je začel zarana izkazovati svojo ljubezen na čisto poseben način. Sprva je svojo nezakonsko družico prav pošteno pretepel; ker so se mu zdele brce in klofute premalo ljubeznive, jo je jel obdelovati s ključem in končno še z nožem.

Uboga ženska se je z velikim trudom iztrgala besnežu ter zbežala. Pozneje pa se je podala v mestno bolnišnico, kjer ji je zdravnik obvezal številne rane, od katerih dve zadani z nožem na desnem sencu in na desnem boku. Poleg tega je imela ženska še druge številne bunke na raznih delih telesa in nekoliko pretresene možgane. Okrevala bo v dveh tednih. — Sorè je bil aretiran.

Pijan čevljar. 19-letni čevljar Ivan Jazbitz je bil včeraj na naboru; fant je bil radi tega zelo vesel; dal je duška svoji radosti s tem, da se je nalezel vinske žgane kapljice v tako obilni meri, da je prišedši domov padel v nezavest. Na lice mesta poklicani zdravnik rešilne postaje je dognal, da je mladeničevo stanje precej resno, radi zastrupljenja z alkoholom. Radi tega ga je dal prepeljati v mestno bolnišnico.

Mal požar na parniku. Včeraj okoli 11. ure predpoldne je izbruhnil na parniku «Laura» v stari prosti luki mal požar. Oddelek mestnih gasilcev, ki je bil telefonično poklican na pomoč, je ogenj kmalu pogasil. Zgorelo je par bal blaga; škoda se ceni na približno 1000 lir.

Umreti je hotela, ker se je spala z možem. Zasebnica Ivanka T., stara 30 let, stanujoča v ulici Madonnina št. 33, se je predsinočnjim spala doma s svojim možem. Vzela pa si je stvar tako k srcu, da je hotela končati z življenjem. V to svrho je izpila približno 50 gramov neke arzenikove raztopline, ki jo je sicer jemala po kapljicah, kadar ji je zdravnik predpisal za zdravila.

Žensko je spravil iz nevarnosti zdravnik «Zelenega križa», izpral ji je želodec in, ker se je ženska popolnoma opomogla, jo je prepustil domači oskrbi.

Nesrečen padec. Zasebnica Štefanija Giusto, stara 20 let, stanujoča v ulici Gatteri št. 41, se je včeraj popoldne vračala domov. Ko je šla po stopnicah, se ji je spodrsnilo in padla je tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo v gležnju. Ponesrečenka je bila z avtomobilom rešilne postaje prepeljana v mestno bolnišnico, kjer so ji uravnali in obvezali zlomljeni ud, nato je bila na njeno željo prepeljana na dom.

Hud udarec z bičem. Včeraj popoldne ob 17.30 se je v materinem spremstvu zatekel v mestno bolnišnico 10-letni šolar Ferruccio Rismondo, stanujoč v ulici Enrico Toti št. 3; imel je preko čela in leve strani obraza čez oko okoli 7 cm dolgo krvavo marogo. Zdravnik, ki je dečka preiskal, je dognal, da se je oko deloma izlilo. Policijski agent, ki vrši službo v bolnišnici, je dečka vprašal, kdo ga je poškodoval na ta način. Rismondo je povedal, da ga je kake pol ure prej, ko je šel po ulici Pietà — hotel je iti k telovadbi — nek voznik, hoteč pognati konja, nehote ošvrknil z bičem po obrazu.

Deček je ostal v bolnišnici, najbrž bo izgubil oko.

Vesti z Goriškega

Gonja proti nadškofu Sedeju. Po volitvah v goriški fašij je dobil Videm z novoizvoljenim vodstvom eksponente za svojo obmejno politiko tudi v Gorici, kjer jih dosedaj ni imel. Za skorjo črnega kruha, ki jo bo Videm tupatam vrgel lačni Gorici, bodo morali goriški fašisti zvesto izpolnjevati povalja, prihajajoča iz Vidma ter v potu svojega obraza prenašati cement za betoniranje vzhodnih mej.

Do sedaj so se napadi na goriškega knezonadškofa pojavljali večinoma le izven njegove dijeceze, da pa postanejo ti napadi učinkoviti, je Vidmu potrebno, da se prične borba proti goriškemu vladiki v srcu goriške dijeceze, t. j. v Gorici sami in baš radi tega so mu dobrodošli novi eksponenti njegove politike, reorganizirani goriški fašij.

In res, takoj po povratku iz Vidma, kjer se je poklonilo videmskemu prefektu, je sprejelo novo vodstvo goriškega fašja na svoji drugi seji sledečo strupeno resolucijo proti goriškemu knezonadškofu:

Vodstvo goriškega fašja doprinaša prvi dokaz fašistovske vere in tolmači želje vseh Goričanov s tem, da dviga svoj glas ter zahteva posredovanje narodne vlade, da se odvzame Gorici breme, da mora trpeti kot dušnega pastirja knezonadškofa Borgia Sedeja, Avstrijca, poveličevalca cesarskih dni Kobarida, očrnjevalca naših junakov in zasramovalca naših mrtvih v obeh vojnah.

Ne opustimo borbe, pričete s to resolucijo, dokler ne bo avstrijski duši pasti, ki še danes seje sovraštvo proti Italiji in s svojim obnašanjem hujska tujerodno ljudstvo proti nam, odstranjen iz Gorice.«

V zvezi z vsem tem nam postane mnogo bolj razumljiva in jasna legenda o obisku ljubljanskega škofa dr. Jegliča v Vipavi, ki se je porodila, kar je zelo značilno, ne v Trstu, ampak v Vidmu, kajti prvi jo je priobčil »Giornale di Udine.«

Po v Vidmu zamišljenem načrtu se je z vso silo obnovila strupena gonja proti goriškemu vladiki in se hoče na vsak način doseči, da se dr. Sedej umakne in da pride na njegovo mesto mož, ki bo zvesto in slepo orodje videmske obmejne politike, koja si je postavila za cilj poitalijančevanje goriških Slovencev.

«Deseti brat» v Gorici. V soboto, dne 1. in v nedeljo, dne 2. decembra je uprizoril goriški dramatični krožek v dvorani «Trgovskega doma», Jurčič-Govekar-jevega «Desetega brata». Vsled neprijetnih skušenj iz lanske gledališke sezone smo se podali na to prvo prireditev z nekim strahom, da se bo igralo slabo in pred prazno dvorano ter da bomo morali znova ugotoviti, da je bila predstava preveč površno pripravljena. Baš radi tega povdarjamo z zadoščenjem, da smo bili s sobotno in nedeljsko predstavo zelo prijetno presenečeni, kajti igra je bila z veliko skrbjo pripravljena, igralo se je jako dobro in sicer, kar nas še najbolj veseli, v soboto pri polni, v nedeljo pa pri nabitopolni dvorani. Dramatičnemu krožku se je s to predstavo kočno posrečilo privabiti na svoje prireditve najširše sloje goriških Slovencev in ravno v tej okolnosti tiči po našem mnenju največji uspeh sobotno-nedeljske prireditve. Sedaj je naloga dramatičnega krožka, da si to občinstvo s previdnim izbiranjem iger zasigura tudi za v bodoče, da ga vzgaja ter polagoma napravi dostopnega tudi za igre večje umetniške vrednosti nego je ljudska igra «Deseti brat». Toda ta razvoj se mora vršiti le polagoma in zelo previdno, da bi «dramatični krožek» ne moral zopet izgubiti občinstva, kateremu je v prvi vrsti namenjen in ki si ga je s tako težkim trudom pridobil. Radi tega bi bilo morda dobro, da vsaj še nekaj časa uprizarja le take igre, ki imajo privlačno silo na širše sloje.

Kot smo že omenili, je bila igra jako skrbno pripravljena, lepa je bila scenerija, največ je motilo pri igri menjavanje svetlobe, ker se je prehitro in nepravilno predajalo iz ene kričeče barve v drugo tudi kričečo, nedostatek, ki ga mora dramatični krožek na vsak način odpraviti. Ravnotako so bili skoraj vsi igralci popolnoma na svojem mestu in večinoma zelo posrečeno izbrani. Izboren je bil, posebno v nedeljo, Martin Spak «deseti brat», pri občinstvu je vzbujal salve smeha vsak nastop Krjavlja, ki je bil na viâku svoje sicer hvaležne, toda težke vloge; istotako je bil popolnoma kos svoji vlogi stric Dolef, čigar dober, toda ne tako posrečen je bil njegov nastop v gostilni. Krivec je bil tako izboren «šoštar», da so nas edinole njegovi zlati zobje spominjali, da nimamo posla s pravim «šoštarjem», ampak z dobrim igralcem in pevcem. Njegova več kot boljša polovica mu ni delala prav nič sramote, kajti tudi ona je odigrala svojo vlogo prav dobro. Krčmar Oblaščak je svojo vlogo mnogo boljše odigral kakor odpel, kajti igral je zelo dobro, škoda, da ni imel prave postave za krčmarja. Ljubimski parčki pa niso bili nič kaj srečno izbrani za Manico, ki je dobra igralka, je bil profesor Kvas pri vseh brčicah preveč golobrad in istotako je bil Francelj za lepo Franico preveč okoren. Franica je svojo vlogo boljše odpela nego odigrala. Tudi Marijan je bil preveč lesen v svojih nastopih, ki so zahtevali lepšega izražanja čustev. Dobri so bili grajščak Gornik, grajščak Piškav, zdravnik Vencelj, posebno je Piškav dobro odigral svojo vlogo; čeravno zdravnik Vencelj le malo nastopa, se takoj spozna, da ima vse pogoje za dobrega igralca. Dobri so bili tudi kmetje in vsi ostali. Končno naj še omenimo najmlajšega iz igralcev, malega Balčka, ki je igral kakor velik.

Pri obeh predstavah je sodeloval goriški orkester, ki je spremljal pri pevskih točkah v igri ter igral med pavzami. Orkester in petje je vodil neumorni zborovodja g. Komel. Da smo bili vsled lepih mask prijetno iznenadeni, zato se imamo zahvaliti požrtvovalnemu trudu g. Brajnika. Poročilo bi ne bilo popolno, ako bi ne izrekli na tem mestu svojega priznanja voditelju «dramatičnega krožka» g. Avgustu Kozmanu, ki kljub vsem mogočim zaprekam in razočaranjem že mnogo let požrtvovalno vodi dramatični krožek, kajti njemu v prvi vrsti se imamo zahvaliti za sobotno in nedeljsko prireditev.

Ozeljan. Vodstvo ljudske šole v Ozeljanu, se v imenu obdarovanih učencev najtopleje zahvaljuje tukajšnjemu županstvu za velikodušni dar, ki ga je naklonilo s tem, da je darovalo 300 lir za nabavo šolskih knjig revnim učencem. — Šolsko vodstvo v Ozeljanu.

Tretja vodstvena seja goriškega fašja. Na svoji tretji seji je vodstvo goriškega fašja sprejelo sledečo resolucijo gledè prehoda telefonične službe v zasebne roke:

Vodstvo goriškega fašja izraža željo, da državna vlada podeli v znak napredka znova vzpostavljene Furlanije upravo telefonskega omrežja, obstoječega na ozemlju nekdanje goriške dežele sedaj združene s Furlanijo, telefonični družbi Benečije.

Nadalje se je razpravljalo o vprašanju in obstoju trgovsko-obrtne zbornice ter o razširjenju zborničnega sveta. Politični tajnik je dobil nalog, da se toplo zavzame za to vprašanje pri kompetentnem ministrstvu. Vodstvo je tudi ugotovilo, da so mnoga goriška društva izrekla svoje odobravanje gledè borbe, pričete proti nadškofu Sedeju, ter je naročilo političnemu tajniku, da vztraja v junaškem boju, dokler se ne končno reši to delikatno in nujno vprašanje. Gledè starega občinskega poslopja na Korzu se je vodstvo uprlo nameri, da se poslopje proda in svetuje, da naj se počaka do volitev v občinski svet, kajti samo zakonito zastopstvo občine bo imelo pravico odločevati o usodi stare občinske hiše.

Gospodarstvo

«Gospodarski vestnik». Izšla je te dni decembrova številka tega koristnega glasila naših gospodarskih organizacij s sledečo zanimivo in poučno vsebino:

1. O postanku našega lista. — 2. Dr. K. M.: Uzroci današnje novčane krize (konec). — 3. Ušaj Just: O rabi umetnih gnojil. — 4. Kletarstvo: Skalicky Bohuslav, ravnatelj kmetijske šole: Rjavenje vina. — 5. Zadružništvo: Zadružna zveza v Trstu: O kolkovnih pristojbinah pri zadrugah. — 6. Živinoreja: Živinozdravnik G.: Kužne bolezni prašičev. — Ing. P. A.: Okus kozjega mleka. — 7. Mlekarstvo: Savli Ciril, mlekarski učitelj: Pripravljanje in uporabljanje domačega sirišča. — 8. Vinogradništvo: Strekelj Josip: Zaznamovanje trt za nabiranje cepičev. — Ušaj Just.: Zadrževanje deževnice v strmih vinogradih. — 9. Gospodarski drobiž. — 10. Tržaška kmetijska družba: Objava. — 11. Čebelarski vestnik: Dr. Bobič Leopold: Snaga in red pri čebelarenju. — Kupčija z medom. — Obvestila.

DAROVI

— »Ženskemu dobrodelnemu udruženju sta darovali gospe Bendoricchio in E. Čampa po 10 L za barkovljanske otroke. Iskrena hvala.

Med darovi objavljenimi v nedeljski številki «Edinosti» naj se čita Simončič Henrik in ne Simončič daruje L 5 in ne 9 kakor je bilo pomotoma javljeno.

Vaščani iz Hrušice so darovali 3 in pol žakljev krompirja. Male Loče 1 žakelj, Podbeže 1 žakelj. Javorje 2 žaklja krompirja «Šolskemu društvu» za kosila ubož. otrokom.

N. N. daruje L 1, Furlan iz Sv. Mar. Magd. z. L 1. «Šolskemu društvu».

Vsem darovalcem, kakor požrtvovalnemu nabiralcu krompirja srčna hvala!

Borzna poročila.

Tečaji:

Cosulich	379
Dalmatia	240
Gerolimich	1125
Libera Triestina	886
Lloyd	1435
Lussino	650
Martinolich	154
Oceania	110
Premuda	565
Tripcovich	317
Ampelea	465
Cement Dalmatia	401
Cement Spalato	235

Valute na tržaškem trgu.

ogrske krone	0·11	0·12
avstrijske krone	0.0322	0.0327
češkoslovaške krone	67.20	67.60
dinarji	26.10	26.35
leji	11.25	11.75
marke	—.—	—.—
dolarji	22.95	22.05
francoski franki	122.75	128.25
švicarski franki	400.—	403.—
angleški funti papirnati	100.—	100.60

Mali oglasi

DVA ČEVLJARSKA pomočnika, dobro izučena, sprejme čevljar Viktor Pabor v Postojni št. 76. 1724

POROČNA soba, urejena, predvojno delo, se proda po zelo nizki ceni. Corso Garibaldi 29, vrata 6 1726

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Nizke cene. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec, via Giulia 29. 1677

PARTIJA blaga po najugodnejših cenah. Partija oblek in paletos, zajamčeno angleških, po polovičnih cenah. Corso Vitt. Em. III 20, blizu Singerja. 1698

ČEVLJARSKI delavec se sprejme takoj. Rocol in Vale 728. 1725

KDOR HOČE biti lepo in po ceni oblečen, naj se obrne do krojača Žiberna v Divači. Naročila po vzorcih, kakor pred vojno. Blago iz najboljših tovarn. Istotam zastopstvo šivalnih strojev «Singer». 1688

BOŽIČNE razglednice s slovenskimi napisi od L 4.— za sto naprej. Papirnica Piazza Ospitale 8. 1722

SLUŽKINJA z dobrimi spričevali sposobna vseh hišnih del, išče službe. Gre tudi na deželo. Naslov via Girolamo Muzio, št. 5, stopnice C, II nadstropje, vrata 13 (1693)

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 58

KOVAČ PURIČ v via Media št. 6 izdeluje štedilnike in železne ruletes po ugodnih cenah. Prodaja štedilnike od L 160.— naprej. (59)

Zobozdravnik

dr. Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh

sprejema za vsa zobozdravniška in Zobotehniška opravila.

v Gorici, na Travniku 20 (Piazza della Vittoria 20)

od 9-12 in od 3-5. (63)

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatic, lisic,

dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljeni

JOSIP ČERNIGOJ

nadgozdar v Kobaridu

v 52. letu svoje starosti, danes ob 12. uri preminul.

Pogreb se bo vršil v sredo, 12. t. m., ob 15. uri, iz hiše žalosti v via Rossetti št. 4.

TRST, 10. decembra 1928.

Žalujoča soproga in ostali sorodniki.

Pogrebno podjetje Capellau. (662)

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000·— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: Trst, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača). Podružnici: ABBAZIA, ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

potom zaveznega zavoda

Jadranska Banka v Beogradu Ljubljani in Zagrebu

in njenih podružnic v glavnih mestih Jugoslavije.

Daje kredite za nakup blaga, subvencije na blago. Inkasi efektov in računov. Informacije. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Jamstvena pisma in druge operacije po najugodnejših pogojih.

Sprejema vloge v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

PODLISTEK

Ljudmila Pivkova:

KRIMINAL

(54)

Drugega dne si ogleduje Welzlova moje čtivo in pričenja z menoj francoski govoriti. Bila je baje v Švici in je z možem potovala po Franciji. Govori perfektno in jaz ji le s težavo odgovarjam. Tudi v Lurdih je bila.

Menaža, buče, ji tekne tako, da si osvaja vse štiri porcije. Občudujemo jo in Madžarka meni, da moramo paziti, ker je vse laž, kar nam pravi. Tudi meni se ne zdi v redu, da je želodec, ki se je doslej hranil po človeško in je bil preskrbljen s sredstvi za življenje, sposoben pojesti štiri šalice jetniških buč in še hvaliti to jed.

Polagoma prihajajo še druge informacije. Welzlova nam pripoveduje zgodbe iz blaznice in pravi, da je bila že dvakrat v zavodu. Imajo baje bolezen v rodu in napadi ji prihajajo nenadoma, nakar je nekaj tednov v sanatoriju, potem je pa zopet dobro. Gledamo se med seboj, a Welzlova nam trdi, da se nam ni treba bati. Ako ji pride, ne divja, temveč samo razbija.

Prijetno družabnico imamo! Welzlova ima posteljo poleg moje in vidim, kako odpira včasih velike brezizrazne oči kakor v deliriju. Vse že prenašam: družbo zločink, nesnago, glad, zimo, surovosti — tega pa še ne morem, da bi živela skupno z nekomer, ki lahko vsak trenotek zblazni.

Naslednjega dne ob 3. uri popoldne me zove auditor. Stražarju pravi auditor, da naj ne čaka, temveč naj pride po 6. uri pome. Pisar čaka pri stroju.

Uvodoma želi, naj mu pojasnim, kako sem živela z možem. Odgovarjam, da sva se izborno umevala in da sva bila oba srečna.

«Prepirala se nista nikdar?»

Smehljam se in zanikujem.

«Tega ne morem verjeti. Tekom 10 let se dogodi marsikaj, kadar nista mož in žena istih nazorov. Kako je bilo v takih primerih pri vas?»

Iščem si po spominu in ne morem mu ničesar povedati.

«Tako — nekaki nesporazum?»

«Morebiti je prišlo kdaj do nesporazuma, a to se je mirno izravnavalo.»

«Kako?»

Ne morem se domisliti, kaj hoče od mene, dokler se ni izdal s vprašanjem: «Kdo je v takem primeru popustil?»

Aha, vedeti hoče, kdo je močnejši in kdo sluša, kdo ima večji vpliv. Odkrito mu pravim, da sem v takem primeru bila vselej jaz, ki sem podlegla in popustila.

Druga skupina vprašanj se tiče naših financ in očetovega premoženja, tretja skupina moževih pisem in dopisnic. Vse ima v nemškem prevodu in vprašuje zaporedoma, kaj znači ta ali oni stavek. «Kaj znači končni stavek «Vse v redu»?»

«To je možev priljubljeni pregovor.»

Auditor ima več stavkov v površnem, netočnem prevodu, zato ne priznavam nemškega besedila in zahtevam slovenski original, ki mu ga nato pojasnjujem točneje. Ena izmed dopisnic ima nazadnje opazko «To Ti pišem samo tako.» Auditor upira v me oči.

Kaj je značilo vam to-le «Das schreibe ich Dir nur so»?»

«V nemščini se glasi docela inače nego v slovenščini. V našem jeziku je mnogo pleonazmov, ki nimajo nikakega pomena in ki so karakteristični za našo splošno lahkoto in veselo razpoloženje.»

Moj zagovor me je zazebel in mi stopal v živce. Vse se zapisuje. Vsako osebo, ki jo navajajo dopisnice, obdelujemo in popisujemo.

Šesta ura je že minila. Auditor si jemlje moj dnevnik in vprašuje. Nazadnje uvideva, da ne more zaključiti in pravi nekaj pisarju, česar zaradi svoje utrujenosti niti ne poslušam več. —

V celici niti ponoči ne nahajam miru. Welzlova spi napol odprtih oči in zdi se mi, da me gleda. Obračam se na drugo stran in premišljam o protokolu, ki še vedno ni zaključen. Kdaj šele ga dobi državni pravnik, da odloči ali nas obtoži ali ne. Auditor se je zmotil, ker je obljubil odločitev za 14 dni. —